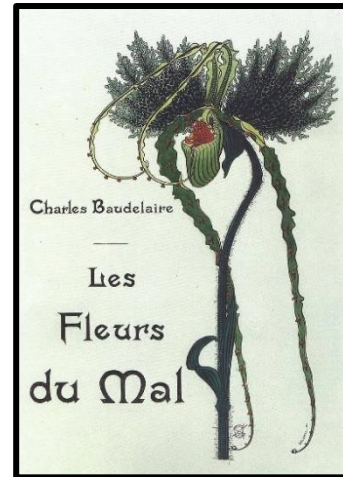
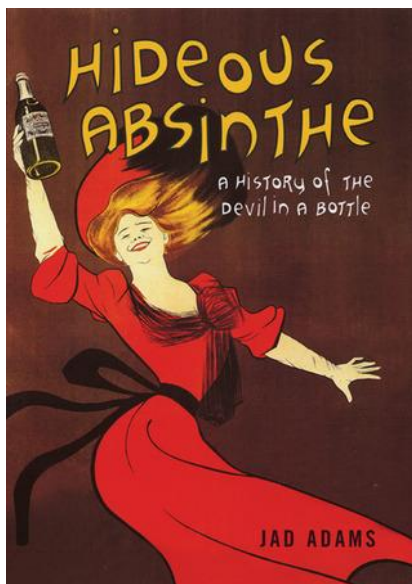

The 1890's The Fin de Siecle

- Breakdown of Victorian values
- Mood of melancholy
- Aesthetic movement
- The beginning of the modern movement in literature
- Aubrey Beardsley's drawings
- Prose of George Moore and Max Beerbohm
- Poetry of Ernest Dowson

A LAST WORD

ERNEST DOWSON (1867-1900)

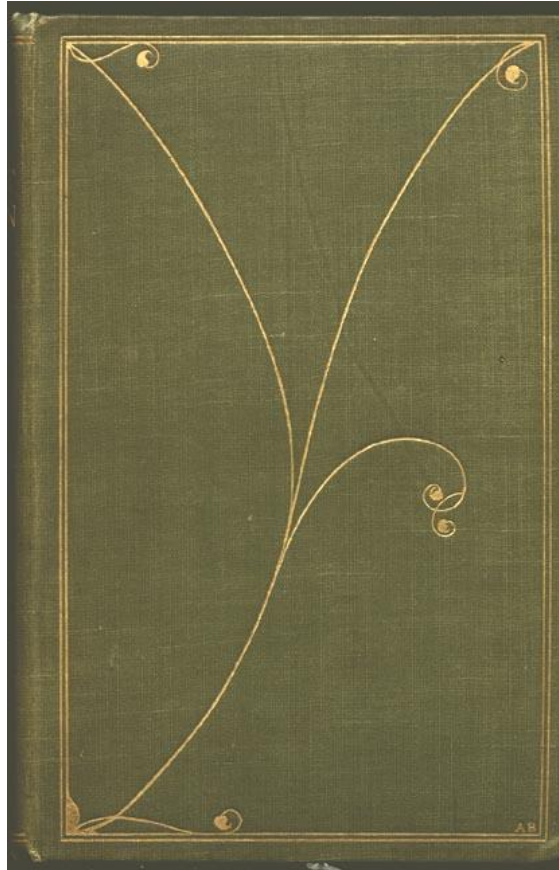
'They are not long, the days of wine and roses'

WEERKLANK nr. 168

Januari 2018

Redactie Renée Delhez-vdW.

Thom Gunn: Thoughts on Unpacking *Marianne Moore*: Birdwitted *W.H.Auden*:
 Hymn to St Cecilia *Emily Dickinson*: Over the Fence *R.Kipling*: The Glory of the
 Garden *Robert Graves*: To Walk on Hills *Wallace Stevens*: The Snow Man
Sylvia Plath: Mushrooms *William Stafford*: Judgments *Seamus Heaney*: Digging
John Cassidy: Disturbance *Anne Sexton*: Words *Emily Dickinson*: I years had
 been from home *Jeny Couzyn*: Creation *Geoffrey Hollway*: In the Bay *Stevie
 Smith*: Little Boy Sick *Elizabeth Jennings*: Song at the Beginning of Autumn
Roy Fisher: Why they stopped singing *Christine Donald*: Dies Irae *Roger White*:
 Poem *Marianne Moore*: To a Snail *A.S.Bukenya*: I met a Thief *D.H.Lawrence*:
 The English are so nice *Emily Dickinson*: The Grass so little has to do *Charles
 Tomlinson*: How it happened *Ted Hughes*: An Otter *Sylvia Plath*: The Arrival of
 the Beebox *Susan Joannou*: Poem in February *Kathleen Jamie*: Jane *Edna St.
 Vincent Millay*: Dirge without Music *John Haines*: And When the Green Man
 Comes *W.H.Auden*: Their Lonely Betters *George Barker*: To my Mother *Janet
 Frame*: Complaint *May Sarrow*: For Laurie *Countee Cullen*: Yet do I marvel
Adrian Henry: Love Story Bosnia *Jenny Joseph*: Warning *James Wright*: Saint
 Judas *Andrew Motion*: Anne Frank Huis *Robert Graves*: Love without Hope
Norman Cameron: Forgive me Sire *Philip Larkin*: Wedding Wind *Janet Holmes*:
 Against the Literal *Robert Frost*: The Road not Taken *Peter Meinke*: Untitled
Wallace Stevens: The Idea of Order at Key West *John Asherby*: Some Trees
Anna Akhmatova: Creation *Fernando Pessoa*: How many Masks *A.E.Housman*:
 Loveliest of Trees *W.H. Auden*: At last the secret is out *James K, Baxter*: The
 Doctrine *Elizabeth Bishop*: One Art *E.A.Robinson*: Richard Cory *Margaret
 Avison*: Thaw *Emily Dickinson*: How happy is the little Stone *W.B.Yeats*: The
 Fiddler of Dooney *Manfred Hausmann*: Traumboot *Weldon Kees*: Robinson
Rainer Maria Rilke: Abend *Sir Philip Sydney*: To the Sad Moon *Robert Frost*:
 Design *W.C.Williams*: The Alphabet of Trees *T.S.Eliot*: If there were water
Elizabeth Eybers: Augustus *Robert Bly*: Awakening *Thomas Blackburn*: For a
 Child *Thomas Hardy*: We sat at the window *Stevie Smith*: The Jungle Husband
Robert Desnos: Demain *John Clare*: The Mouse's Nest *Louis Simpson*: The Ash
 and the Oak *Peter Sanson*: January *Robert Burns*: Tam O'Shanter *William
 Blake*: Jerusalem *W.B.Yeats*: Leda and the Swan *Tony Harrison*: Long Distance
 II *W.B.Yeats*: The Wild Swans at Coole *James Merrill*: The Broken Home

A Last Word

by

Ernest Dowson

- (boven) *The Poems of Ernest Dowson*, met illustraties van Aubrey Beardsley (London 1905)
- Het portret van Dowson op de kaft is getekend door Charles Conder (*National Portrait Gallery*, London)
- Binnenkant kaften: alle Weerklanken van *Thom Gunn*: *Thoughts on Unpacking* (1989) tot en met *Ernest Dowson*: *A Last Word* (2018)

Ledenlijst van De Weerklank.

Januari 2018

Emmy van Beest, Tuinstraat 15, 3141 VS Maassluis
010-4263003; evb.vertaal@kabelfoon.net

Ria Boers-Wicherts, v. Heemskerkstraat 12, 7622 JJ Borne
074-2662448; genrboers@hotmail.com

Renée Delhez-van der Wateren, Greekerinckskamp 24, 7491 BW Delden
074-3762387; delhez-vdw@planet.nl

Erik Honders, Spoorlaan 359, 5038 CB Tilburg
013-2114681; erikhonders@ziggo.nl

Adrie Hoogendoorn, Marinus Naefflaan 3, 7241 GC Lochem
0573-253138; hoogendoorn.adrie@gmail.com

Arie van der Krogt, Hebronsstraat 13c, 3061 KD, Rotterdam
010-2121311; arievanderkrogt@gmail.com

Henny Liefink, Leerlooierpad 11, 3123 PG Schiedam
010-4700624; drika@datafox.nu

Anneke Martin-Warmink, Zoutmanlaan 4, 6881 GM Velp
026-3636228; anmartin@planet.nl

Ronald Op den Orth, Burg. van den Boschlaan 48, 3956 DC Leersum
0343-456558; sononnet@xs4all.nl

Marlies Pieterse-van Baars, Rosendaalselaan 26, 6891 DG Rozendaal
026-3635891; pieterse.vanbaars@gmail.com

Anneke Ruoff-van den Blink, 's Gravenwetering 120, 3062 SJ Rotterdam
010-4528000; fred.anneke@hetnet.nl

Wim Verhagen, Jacob Catslaan 13, 2902 AG Capelle aan den IJssel
010-4514394; w.g.verhagen@ziggo.nl

Een goed en gelukkig **2018** voor iedereen,
met een gedicht van Ernest Dowson, de dichter van *A Last Word*:

The New Year

The bells ring out, the year is born,
And shall we hope or shall we mourn?
Shall we embrace the young, new year,
Or shall we turn back lingering eyes,
 To the low bier,
Where in his pall the old year lies?

What shall he bring to men who weep,
To men who laugh and men who sleep,
So very weary of the sun?
Shall one of these men ever gain,
 Ah even one,
His heart's desire nor find it vain?

Hope not, fear not: he only bears
The message of the elder years!
A little love, a little pain!
To some a sweet or idle dream,
 To some again,
The sleep wherein we do not dream.

Ah sweet, my child, and yet mine own,
Though I must wander on alone,
Love me a little, clasp me still
With thy soft hands, and I will bear
 For good or ill
The burden of the coming year.

Dowson was geen vrolijk type, hij eindigt een ander gedicht, *The Old Year*, met de regels:

There are sweeter things in the old years

Than ever come with the new..

Toch maar hoopvol het nieuwe jaar tegemoet, met op

zaterdag 21 april 2018

onze toogdag bij Emmy in Maassluis.

Renée,

Delden 2018.

KORTE BIOGRAFIE

Ernest Christopher Dowson (1867 – 1900)

Oud is hij niet geworden, Ernest Dowson, dichter, vertaler, prozaschrijver. Hij stierf in 1900 op 32-jarige leeftijd aan tuberculose, de ziekte waaraan ook zijn vader leed.

Dowson sr. had niet alleen een scheepsdok, maar vooral ook literaire aspiraties. Het gezin reist af en aan door Europa, ook vanwege het klimaat; door al dat reizen en trekken krijgt Ernest geen reguliere schoolopleiding; toch wordt hij in 1886 toegelaten tot Queen's College in Oxford, op basis van zijn kennis van het Frans en de klassieke talen.

Na twee jaar Oxford, jaren waarin hij veel literaire vrienden maakt, houdt hij het daar voor gezien. Hij werkt een aantal jaren in zijn vaders scheepsdok in Londen, maar 's avonds en 's nachts is hij dichter.

Hij is een actief lid van de *Rhymers' Club*, met schrijvers als William Butler Yeats en Arthur Symons.

In 1891 ontmoet hij Adelaide Foltinowicz, twaalf jaar oud, inspiratiebron voor een aantal van zijn beste gedichten.

In datzelfde jaar wordt hij katholiek. Het katholicisme is in die jaren '90 nogal 'in': zowel Oscar Wilde als Aubrey Beardsley bekeren zich aan het eind van hun leven tot de katholieke kerk, waarschijnlijk aangetrokken door de praal, de mystiek en de rituelen.

In 1894 maken Ernests vader en moeder beiden een einde aan hun leven, het familiebedrijf gaat failliet en bij Ernest wordt tuberculose ontdekt. Adelaide is inmiddels getrouwd, Ernest zwerft door Frankrijk en verdient geld met het vertalen van Franse schrijvers als Zola en Balzac. Een vriend, R.H. Sherard, vindt hem, berooid en ziek, in Parijs en neemt hem mee terug naar Londen waar hij een paar weken later overlijdt.

Ladywell and Brockley Cemetery, London

Beknopte Bibliografie

- *A comedy of masks: a novel* (1893) met Arthur Moore.
- *Dilemmas, stories and studies in sentiment* (1895)
- *Verses* (1896)
- *The Pierrot of the minute: a dramatic phantasy in one act* (1897)
- *Decorations in Verse and Prose* (1899)
- *Adrian Rome* (1899) met Arthur Moore.
- *Cynara: a little book of verse* (1907)
- *Studies in sentiment* (1915)
- *The Poems and Prose of Ernest Dowson, With a Memoir by Arthur Symons* (1919)
- *Letters of Ernest Dowson* (1968)
- *Collected shorter fiction* (2003)

The 1890's The Fin de Siecle

- Breakdown of Victorian values
- Mood of melancholy
- Aesthetic movement
- The beginning of the modern movement in literature
- Aubrey Beardsley's drawings
- Prose of George Moore and Max Beerbohm
- Poetry of Ernest Dowson

Dowson als dichter in het fin de siècle van de negentiende eeuw.

Na de Romantiek en de Victoriaanse tijd ontstaan er in Engeland aan het eind van de negentiende eeuw nieuwe kunstvormen en -stijlen.

De term fin de siècle staat niet alleen voor het tijdsbestek, maar ook voor het levensgevoel in die tijd: er heerst een cultuurmoeheid, het gevoel dat alles zich al eens eerder heeft voorgedaan: er is niets nieuws onder de zon.

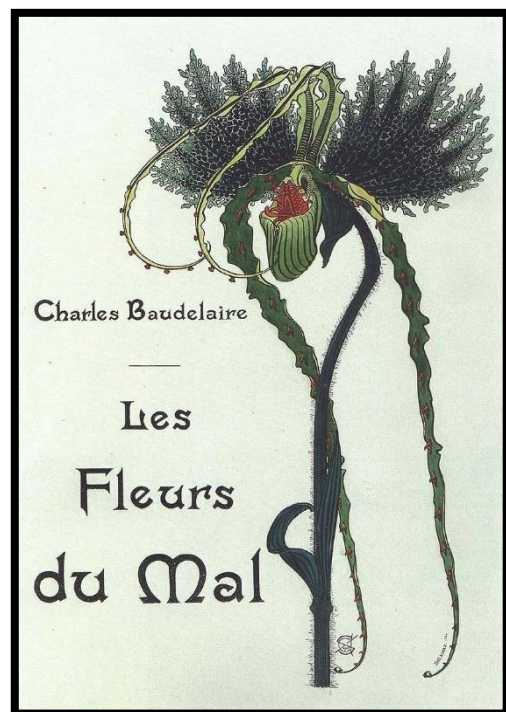
In de kunst uit die onvrede zich in een vlucht uit de realiteit, met elkaar deels overlappende stromingen en strominkjes: decadentisme, estheticisme, dandyisme, het zijn termen voor richtingen zonder scherpe begrenzingen, die elkaar weinig ontlopen.

Voorbeelden in Frankrijk zijn Mallarmé, Villiers de l'Isle-Adam en Verlaine met hun symbolistische, vaak decadente poëzie. Grote voorloper is Baudelaire met zijn in 1857 verschenen *Fleurs du Mal*, waarin hij als grootste boosdoener het 'ennui' noemt, het gevoel van eeuwige herhaling, eentonigheid, spleen, melancholie.

[De dichter tracht hieraan te ontsnappen, een vlucht voor het ennui, die uitloopt in *le Voyage*, de reis met de dood.]

[..]

*Mais parmi les chacals, les panthères, les lices,
Les singes, les scorpions, les vautours, les serpents,
Les monstres glapissants, hurlants, grognants,
rampants,
Dans la ménagerie infâme de nos vices,
Il en est un plus laid, plus méchant, plus immonde!
Quoiqu'il ne pousse ni grands gestes ni grands cris,
Il ferait volontiers de la terre un débris
Et dans un bâillement avalerait le monde;
C'est l'Ennui! L'œil chargé d'un pleur involontaire,
Il rêve d'échafauds en fumant son houka.
Tu le connais, lecteur, ce monstre délicat,
— Hypocrite lecteur, — mon semblable, — mon frère!
Le monde, monotone et petit, aujourd'hui,
Hier, demain, toujours, nous fait voir notre image:
Une oasis d'horreur dans un désert d'ennui!*

Als we als club meer Frans georiënteerd waren, zou Baudelaire met zijn *Fleurs* en het hele symbolisme een enorme uitdaging zijn. (Al zijn er natuurlijk altijd de vertalingen van Peter Verstegen. En van Petrus Hoosemans. 'De een te lelijk, de ander te mooi': zie recensie Barber van de Pol, *Rottenis of rotternij*, 1995.)

Vertegenwoordigers van het decadentisme in Engeland zijn Oscar Wilde, de leden van de *Rhymers' club*, de groep rond *the Yellow book* (beroemde illustraties van Aubrey Beardsley) en de *Savoy*.

Een programma of duidelijke uitgangspunten heeft dit decadentisme niet. Het kenmerkt zich door negativiteit, stuurloosheid, existentiële verveling, maar ook een provocatief zoeken naar schoonheid als enige uitweg uit de banale burgerlijkheid.

In dit fin de siècle van de negentiende eeuw is Ernest Dowson het voorbeeld van een poète maudit, een gedoemd dichter: decadent, onaangepast, verslaafd aan drank en drugs.

Over absint (zie affiche) is bekend zijn gevleugeld woord dat speciaal Ronald zal aanspreken:

'I understand that absinthe makes the tart grow fonder.'

Het kan zijn dat ik van decadente dichters houd, in elk geval vind ik de poëzie van Dowson prachtig, zowel de klank, de achteloosheid waarmee hij rijm en metrum hanteert als het gevoel van melancholie en vergankelijkheid dat er uit spreekt; regels die in je geheugen blijven rondzingen.

Zijn leven en werk worden getekend door een allesoverheersend pessimisme, maar toch is zijn poëzie niet naargeestig, zijn stijl is helder en melodieus; zoals hij zelf zegt:

'There are some miseries that are like happiness.'

Arthur Symons: *'There never was a poet to whom verse came more naturally ... he had the pure lyric gift, unweighed or unballasted by any other quality of mind or emotion.'*

Yeats zegt als dichter op technisch gebied veel te danken te hebben aan Dowson. Zelf is deze beïnvloed door de Prerafaëlieten, door Swinburne, door Franse dichters als Verlaine, van wie hij ook veel vertaald heeft en ook door Edgar Allan Poe: Dowson beschouwt de letter V als de mooiste aller letters en Poe's dichtregel (uit *The City in the Sea*) *'the viol, the violet and the vine'* als de allermooiste dichtregel.

Spleen, Paul Verlaine

Les roses étaient toutes rouges,
Et les lierres étaient tout noirs.

Chère, pour peu que tu te bouges,
Renaissent tous mes désespoirs.

Le ciel était trop bleu, trop tendre
La mer trop verte et l'air trop doux.

Je crains toujours,- ce qu'est
d'attendre!
Quelque fuite atroce de vous.

Du houx à la feuille vernie
Et du luisant buis je suis las,

Et de la campagne infinie
Et de tout, fors de vous, hélas!

Spleen, Ernest Dowson

Around were all the roses red,
The ivy all around was black.

Dear, so thou only move thine head,
Shall all mine old despairs awake!

Too blue, too tender was the sky,
The air too soft, too green the sea.

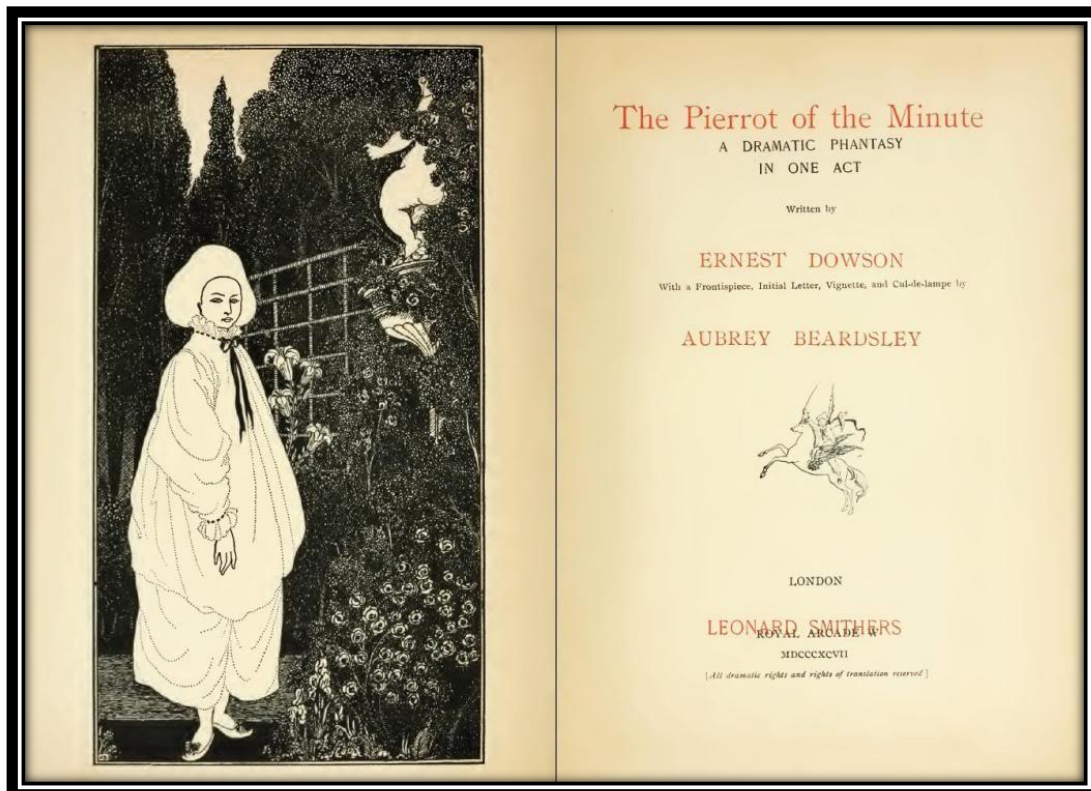
Always I fear, I know not why,
Some lamentable flight from thee.

I am so tired of holly-sprays
And weary of the bright box-tree,

Of all the endless country ways;
Of everything alas! save thee.

Dowson publiceert twee romans samen met Arthur Moore, *A Comedy of Masks* (1893) en *Adrian Rome* (1899), en een boek met korte verhalen.

Hij ziet zichzelf vooral als romanschrijver, werkte jarenlang als literair vertaler, maar heeft zijn reputatie te danken aan zijn gedichten: *Verses* (1896), een toneelstuk in verzen *The Pierrot of the Minute* (1897, met illustraties van Aubrey Beardsley) en *Decorations in Verse and Prose* (1899).

De bundels samen leveren een stuk of 70 gedichten, maar samen blijkt dat, om met Bloem te spreken, ‘*genoeg voor de rechtvaardiging van een bestaan.*’ Uit het hele oeuvre spreekt Dowson’s obsessie met de dood, zie alleen al de titels als:

A Requiem, A last word, Moritura, In a Breton cemetery.

Toch is de toon, zoals gezegd, niet somber, eerder zangerig als van een troubadour.

Dowson publiceert verhalen en gedichten in *The Yellow book* (redactie Aubrey Beardsley) en *Savoy*. Hij maakt deel uit van de *Rhymers’ Club*, een groep jonge Engelse schrijvers die tussen 1890 en 1904 bijeenkwamen in de

pub *Ye Old Cheshire Cheese*. Leden waren onder anderen Yeats en Oscar Wilde. Twee bundels kwamen uit dit gezelschap voort, in 1892 en 1894, getiteld *The Books of the Rhymers' Club*.

Zijn hele leven voelt Dowson zich aangetrokken tot jonge meisjes, in zijn eigen woorden:

'Quelle dommage that the world isn't composed entirely of little girls from 6-12!'

Naast veel algemene liefdesgedichten is een groot aantal van zijn verzen speciaal gewijd aan deze 'little girls'. Dowson staat daarin niet alleen: in de Victoriaanse negentiende eeuw staat het jonge kind centraal als symbool voor onschuld en zuiverheid, al dan niet met een heimelijk erotische component.

(Dowson verzucht ergens: *'but oh, the little girls grow up and become very objectionable animals, women!'*)

In 1891 ontmoet hij zijn Beatrice: Adelaide Foltinowicz, 'Missie', de inspiratiebron voor een aantal van zijn beste gedichten. Adelaide is dan twaalf jaar oud, dochter van een Poolse restauranteigenaar. Avond na avond sleept Dowson zijn dichtvrienden, vaak tot hun ongenoegen, mee om in dat etablissement te eten.

Als zij vijftien jaar oud is, vraagt Ernest haar ten huwelijk, ze wijst hem af (trouwt later met de ober), maar Ernest blijft haar zes jaar lang achtervolgen en verdooft de pijn van de onbeantwoorde liefde met drank, vrouwen en in toenemende mate *'madder music and stronger wine.'*

(Dit is ook de titel van Jad Adams' fascinerende biografie over Dowson, waarin hij alles uit de doeken doet wat je maar van Dowson wil weten, en zelfs meer, tot de staat van zijn tanden en kiezen aan toe.)

Na Dowson's overlijden in 1900 schrijft Yeats aan Lady Gregory:

'Poor Dowson is dead. Since that girl in the restaurant married the waiter he has drunk hard and so gradually sank into consumption. It is a most pitiful and strange story.'

Over die laatste zes jaar van Dowson's leven zegt Arthur Symons in zijn *Memoir of Ernest Dowson*:

It was only when his life seemed to have been irretrievably ruined that Dowson quite deliberately abandoned himself to that craving for drink, which was doubtless lying in wait for him in his blood, as consumption was also; it was only latterly, when he had no longer any interest in life, that he really wished to die. [...] Sober, he was the most gentle, in manner the most gentlemanly of men; unselfish to a fault, to the extent of weakness; a delightful companion, charm itself. Under the influence of drink, he became almost literally insane, certainly quite irresponsible. He fell into furious and unreasoning passions; a vocabulary unknown to him at other times sprang up like a whirlwind; he seemed always about to commit some act of absurd violence. Along with that forgetfulness came other memories. As long as he was conscious of himself, there was but one woman for him in the world, and for her he had an infinite tenderness and an infinite respect. When that face faded from him, he saw all the other faces, and he saw no more difference than between sheep and sheep. Indeed, that curious love of the sordid, so common an affectation of the modern decadent, and with him so genuine, grew upon him, and dragged him into more and more sorry corners of a life which was never exactly "gay" to him. His father, when he died, left him in possession of an old dock, where for a time he lived in a mouldering house, in that squalid part of the East End which he came to know so well, and to feel so strangely at home in. He drank the poisonous liquors of those pot-houses which swarm about the docks; he drifted about in whatever company came in his way; he let heedlessness develop into a curious disregard of personal tidiness. In Paris, Les Halles took the place of the docks. At Dieppe, where I saw so much of him one summer, he discovered strange, squalid haunts about the harbour, where he made friends with amazing innkeepers, and got into rows with the fishermen who came in to drink after midnight. At Brussels, where I was with him at the time of the Kermesse, he flung himself into all that riotous Flemish life, with a zest for what was most sordidly riotous in it. It was his own way of escape from life.

‘Madder music and stronger wine’ - het is een regel uit de laatste strofe van een van Dowson’s beroemdste gedichten: *Non sum qualis eram bonae sub regno Cynarae*. (er is een Nederlandse vertaling van Albert Verwey en een van de Zutphense dichter P.B. Kempe in zijn *Hof der schaduw*.)

De titel is ontleend aan Horatius: *‘Ik ben niet die ik was toen de goede Cynara over mij heerste.’*

Non sum qualis eram bonae sub regno Cynarae

Last night, ah, yesternight, betwixt her lips and mine
There fell thy shadow, Cynara! thy breath was shed
Upon my soul between the kisses and the wine;
And I was desolate and sick of an old passion,
 Yea, I was desolate and bowed my head:
I have been faithful to thee, Cynara! in my fashion.

All night upon mine heart I felt her warm heart beat,
Night-long within mine arms in love and sleep she lay;
Surely the kisses of her bought red mouth were sweet;
But I was desolate and sick of an old passion,
 When I awoke and found the dawn was grey:
I have been faithful to thee, Cynara! in my fashion.

I have forgot much, Cynara! gone with the wind,
Flung roses, roses riotously with the throng,
Dancing, to put thy pale, lost lilies out of mind,
But I was desolate and sick of an old passion,
 Yea, all the time, because the dance was long:
I have been faithful to thee, Cynara! in my fashion.

I cried for madder music and for stronger wine,
But when the feast is finished and the lamps expire,
Then falls thy shadow, Cynara! the night is thine;

And I am desolate and sick of an old passion,
Yea, hungry for the lips of my desire:
I have been faithful to thee, Cynara! in my fashion.

Dit gedicht is een 'evergreen' geworden:

Margaret Mitchell heeft de titel van haar boek '*Gone with the wind*' (1936) ontleend aan dit gedicht, aan de eerste regel van strofe drie. (Ze wilde het eerst *Tomorrow is another day* noemen, maar zoals ze zegt: '*Gone with the wind refers to the pre-war South, and its culture, as well as to everything that's been destroyed by the Civil War. Think: brave men, elegant women, slavery, and oppression.*'

In de musical *Kiss me Kate*, gebruikt Cole Porter het refrein van dit gedicht in zijn lied: '*Always true to you in my fashion.*'

T.S. Eliot's refreinregel *Falls the shadow*, in het gedicht *The Hollow Men* (1925), is naar zijn zeggen ontstaan onder invloed van Dowson's *Cynara* (zie eerste en laatste strofe.)

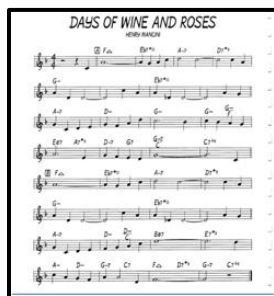
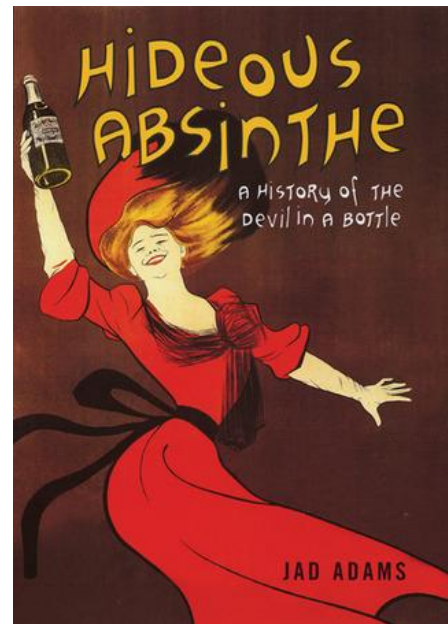
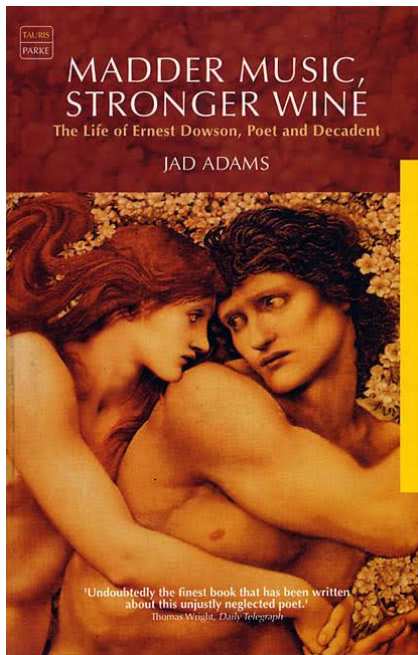
Between the idea

And the reality

Between the motion

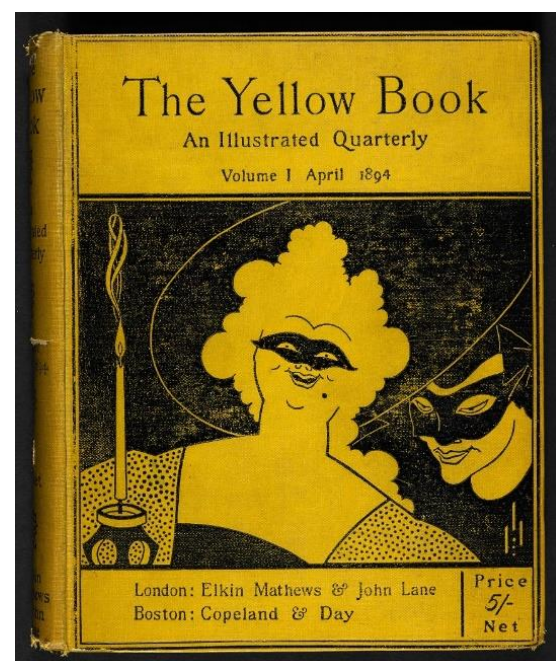
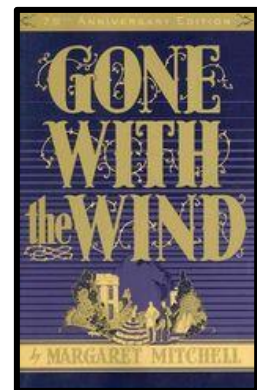
And the act

Falls the Shadow etc. (T.S. Eliot)

II.2.1. Rhymers' Club

- Beginning in 1890 Yeats frequently sought escape from his private life and from Irish cultural politics in the company of a group of young London writers known as the Rhymers' Club, which met in an upstairs room of the **Cheshire Cheese inn**.
- Regulars included Lionel Johnson, Arthur Symonds, Ernest Dowson, and others; Oscar Wilde also looked in at times.
- These writers are often linked with the aesthetically refined and morally decadent atmosphere of the English *fin-de-siecle*.

Een andere klassieker van Dowson is het weemoedige

Vita summa brevis spem nos vetat incohare longam

(The quotation is from Horace's Ode I:4: "Life's short span forbids us to entertain long-term hopes.")

They are not long, the weeping and the laughter,
Love and desire and hate:
I think they have no portion in us after
We pass the gate.

They are not long, the days of wine and roses:
Out of a misty dream
Our path emerges for a while, then closes
Within a dream.

(Doet een beetje denken aan Shakespeare's :

.....*We are such stuff
As dreams are made on; and our little life
Is rounded with a sleep.)*

LEGE PAGINA LINKS

A LAST WORD

Dowson was zijn leven lang in de ban van jonge meisjes. Ons gedicht is het laatste uit een cyclus van acht sonnetten getiteld:

Sonnets of a little girl, van omstreeks 1885. Tijdens zijn leven is alleen het vierde sonnet gepubliceerd, in *London Society*, volume 50, November 1886. Dowson belijdt in deze cyclus zijn liefde voor de *little girl*, het onschuldige jonge meisje, de enige die hem kan verlossen uit zijn leven vol bitterheid en melancholie.

Hij beseft dat hij haar liefde niet waard is, vraagt vergeving en neemt afscheid.

Het achtste gedicht uit de cyclus heette aanvankelijk *Epilogue*; het gaat niet langer over de *little girl*, maar over de dood en is als zelfstandig sonnet uitgegeven in *Decorations* onder de titel *A Last Word*.

Dowson is, zoals gezegd, in zijn poëzie beïnvloed door klassieke voorbeelden, door Franse dichters en ook door Algernon Charles Swinburne (1837-1909); van de *Fleurs du Mal* en van Swinburne's *Poems and Ballads* had hij altijd een exemplaar op zak, vol van zijn eigen aantekeningen en wijzigingen in woorden en zinnen. Hij bewonderde Swinburne, maar zeker niet kritiekloos; bij beiden zijn herhaling en parallellisme belangrijke stijlkenmerken. In dit gedicht klinkt in de beginregel en de herhaling de echo door van Swinburne's *A leave-taking*.

Ik citeer het eerste van de zes coupletten van Swinburne's gedicht:

*Let us go hence, my songs; she will not hear.
Let us go hence together without fear;
Keep silence now, for singing-time is over,
And over all old things and all things dear.
She loves not you nor me as all we love her.
Yea, though we sang as angels in her ear,
She would not hear.*

Duidelijker, ook wat betreft de strofe-vorm, is Swinburne's invloed in een ander gedicht van Dowson: *Ere I go hence*, waar de dichter op de drempel van de dood troost zoekt bij de aanblik van een kind dat zijn hand vasthoudt:

Ere I go hence and am no longer seen,
Ere I go hence into the dark of death,
And leave my body and my vital breath,
While over me the grass grows dank and green,
Let me behold thee, let me once again
Press thy fair palm, my fairest without stain,
Ere I go hence.

Ere I go hence and leave this upper light,
Ere I go hence into the deathless sleep
That lies beyond the land, where cold and deep,
The stream of Lethe flows thro' endless night,
Let me once more, my sweet child love, behold
Thy pure grey eyes, thy tresses of bright gold—
Ere I go hence.

Ere I go hence and cast away all pain,
Ere I go hence and falter and forget
The fever and the madness and regret
That make all life, all love so passing vain—
O my heart's darling, let me hear once more
The music of thy step upon the floor,
Ere I go hence.

Dit gedicht bezingt het afscheid van de *little girl*, net als de sonnettencyclus, maar *A last Word* staat los daarvan als een zelfstandig gedicht, een authentiek, klassiek sonnet.

A Last Word

Let us go hence: the night is now at hand;
The day is overworn, the birds all flown;
And we have reaped the crops the gods have sown;
Despair and death; deep darkness o'er the land,
Broods like an owl; we cannot understand
Laughter or tears, for we have only known
Surpassing vanity: vain things alone
Have driven our perverse and aimless band.

Let us go hence, somewhither strange and cold,
To Hollow Lands where just men and unjust
Find end of labour, where's rest for the old,
Freedom to all from love and fear and lust.
Twine our torn hands! O pray the earth enfold
Our life-sick hearts and turn them into dust.

Commentaar Erik

Na Hennies fraaie bundel lijkt de keus voor dit gedicht geen toeval: Dowson past, naast Baudelaire, in de traditie van de *poètes maudits*. Renée zal zeker meer te melden hebben over de ellendige levensloop van deze jonggestorven dichter. Het verlangen om te vertrekken naar een betere plaats doet ook denken aan Natalie Merchants *Motherland*, al is de uitwerking in *A Last Word* macaber – zoals het een gedoemde dichter betaamt.

De thematiek van dit sonnet doet mij ook denken aan Roel van Broekhovens documentaire over Beachy Head, een fraai uitzichtpunt gelegen op de steile kalkrotsen bij Eastbourne. Het is helaas ook een plek waar regelmatig suïcidalen hun levenseinde tegemoet springen. In de documentaire komt ene Bill aan het woord. Hij is een van de weinigen die overleefden, en hij beschrijft zijn doodsverlangen vóór de sprong als “It’s not a trip to Paradise, it’s an escape from Hell”.

Het jambische sonnet zit strak in het pak met slechts vier rijmklanken. In het octaaf lukte mij de beperking tot twee rijmklanken vlotjes, maar het sextet verliep stroef. Om de inhoud geen geweld aan te doen, moest ik genoeg nemen met drie rijmklanken in gepaard rijm. Tevreden hierover ben ik niet. Ben benieuwd of het anderen gelukt is de compacte inhoud volledig in de juiste vorm te gieten.

Op de site <https://vimeo.com/242180357> trof ik een wat vervreemdende, want nogal vrolijk gedeclameerde voordracht van het gedicht aan, wat me gezien de inhoud niet direct de bedoeling lijkt. Slotwoord: de quote/pun ‘I understand absinthe makes the tart grow fonder’ wordt aan Dowson toegeschreven. Er kon bij hem soms toch nog een (wrang) grapje af.

Slotwoord

Laat ons hier gaan, de nacht toont al zijn rand;
de dag is sleets, de vogels zijn gevlogen
nu wij het godenzaaisel oogsten mogen:
wanhoop en dood. De nacht bebroedt het land
gelijk een uil. We hebben geen verstand
van lach of traan, er stond ons niets voor ogen
dan ijdelheid, en in dit loze pogen
zijn wij, ontaard en doelloos, hier beland.

Laat ons hier gaan, naar ergens vreemd en koud:
het Lege Land. Daar is voor goed en fout
het ploeteren voorbij, voor grijsaards rust,
voor elk ontslag van liefde, angst en lust.
Laat ons, de handen saam, ter aarde keren,
en haar ons moede hart tot stof verteren.

Vertaling: Erik Honders.

Commentaar Adrie

Mooi eindejaarsgedicht. Tijd om naar de dodenakker te snellen en dit sonnet memoreren. *Hodie mihi, cras tibi* zeggen de graven ons aan, in het Latijn, de taal van onthechting. Dowson gaat nog een stap verder: weg uit het aardse tranendal, niet hemelwaarts, maar tot stof vergaan is te prefereren! 'Earth tot earth, ashes to ashes, dust to dust' volgens de *English Burial Service*. Een wat atypisch thema voor een sonnet. Sonnetten zijn vaak een ode aan het leven. Uiteraard met genoeg hoop en vrees. Maar meest met een bemoedigend *prince* of aforisme in de laatste twee regels. Hier lijkt er in de laatste twee regels ook een *prince* te zijn die begint met de uitroep: 'Twine our torn hands!' Maar wie dient onze handen te omvatten? De Hollow Lands waarschijnlijk. Daar worden rust en berusting gevonden. Met andere woorden: de laatste twee regels lijken op een gebed.

Mijns inziens is er hier dus sprake van een Engels sonnet met drie kwatrijnen en een distichon en niet een Italiaans sonnet waar de *volta* komt na het octaaf. Weliswaar geeft het octaaf een statement over onze huidige situatie en begint het sextet met een inktzwarte vooruitblik op de toekomst zonder tobben. Maar waarom we daar naar moeten verlangen wordt pas vermeld in het distichon. Voor het Italiaans sonnet pleit daarentegen uiteraard de verandering van rijm tussen octaaf en sextet. In het octaaf abba, in het sextet abab. De hele wereld is volgens Dowson in doofheid gedompeld. Niet alleen de innerlijke wereld, ook de uiterlijke. En waar we heen gaan is het ook al weinig beter. We worden er ontdaan van ons persoon-zijn en van ons mens-zijn en vergaan tot stof. Nu lees ik in wikipedia dat Dowson alcoholist was. In de zware alcoholroes maak je geen onderscheid meer tussen jezelf en de wereld. Je sterft een pseudo-dood. Dat verklaart wellicht de meervoudsvorm waarin dit sonnet geschreven is: laten we allen gaan. Het punt is dat we niet allen alcoholist zijn. Het sonnet kan ook de beschrijving zijn van een bodemloze depressie. Ook daar is de tegenwerping dat we niet allen depressief zijn. Suicidalen hebben overigens nogal eens de neiging om anderen tijdens de daad mee te slepen. Heden ik dood, jij ook dood. Wij dood dus. Gelukkig Nieuwjaar.

Een Laatste Woord

Laat ons gaan van hier; de nacht is aangeland;
De dag is rafelrand, de vogels uitgezwaard;
Door ons de vrucht geplukt, door goden ingezaaid;
Wanhoop en dood; diepe duister over het land,

Broedt als een uil; we worden overmand
Door onverstand voor lach of traan, gepaaid
Door dwaze ijdelheid; voosheid dwaas verfraaid
Nam onze ontaarde horde doelloos bij de hand.

Laat ons gaan van hier, naar ergens koud en vreemd,
Naar Feeënland, waar mensen goed en kwaad
Het zwoegen staken, de grijsaard niet ontheemd,
En een ieder vrij van liefde is, van lust en haat.

Omvat nu onze ruwe handen! Opdat de aard zich leent
Voor onze levensmoede harten en het al tot stof vergaat.

Ernest Dowson (1867-1900)

Vertaling Adrie Hoogendoorn

Commentaar Arie

Bijschrift bij A Last Word

Lieve Renée,

Toen ik je gedicht voor het eerst las, was er geen moment dat ik dacht dat Dowson het hier had over sterven en wat daarna komt. Misschien komt het door mijn persoonlijke levensfase, maar ik las alles vanuit het perspectief van stoppen met werken en het beginnend pensionado-schap. Veel Weerklankers zijn daaraan al lang gewend, en voor sommigen is het nog een ver verschiet, maar ik kreeg die kokerblik maar niet van mijn netvlies.

Sterker nog, in mijn vertaling heb ik het perspectief zelfs een beetje extra aangezet, ook toen was mijn misvatting allang was overgegaan in een gevoel van eigenlijk-wel-grappig. Vandaar dat ik 'een pot met goud' heb laten staan en niet heb vervangen door 'voor goed en stout'.

Maar eigenlijk is het toch niet zo grappig, omdat ik nu pas zie dat die arme Ernest Dowson zijn pensioengerechtigde leeftijd bij lange na niet heeft gehaald en gestorven is op die Jezus-achtige leeftijd van 33 jaar.

Maar het gedicht loopt mooi, een echt sonnet met een mooie cadans. Daar houd ik wel van.

Arie

A Last Word - Ernest Dowson (1867 – 1900)

Een laatste woord

Laten we gaan: het licht is uitgebrand;
't Is avond, alle vogels zijn nu heen;
Wat goden zaaiden schraapten wij bijeen:
Wanhoop en dood; het diep duistere land
Broedt als een uil, maar niets van ons verstand
Begrijpt iets van het lachen en 't geweën;
Het kent slechts ijdelheid: want dat alleen
Smeedde die zin- en zedeloze band.

Laten we gaan, al is 't er vreemd en koud,
Naar het Beloofde Land, waar er geen baan,
Maar rust voor ieder wacht, een pot met goud,
En waar 't met lust en spanning is gedaan.
Bid als je jouw kapotte handen vouwt
En laat ons moede hart tot stof vergaan.

Vertaling: Arie van der Krogt

Commentaar Ronald

Het somberste sonnet ooit ! Om zo min mogelijk ellende in de versie te missen heb ik als ambachtelijk verzenlapper de vaste vorm op de leest gezet en ruimte voor een extra voetje gemaakt. Het eerste-persoons-meervoud van de dichter heb ik opgevat als een soort niet bestaand *pluralis tristitiae* en in de vele aansporingen niet nagevolgd ; uiteindelijk heeft hij het maar één keer echt over medestanders : *the perverse and aimless band*. De overdadige interpunctie werd vaak met hondentrouw gevolgd.

Ben benieuwd naar meer over deze trieste vroeg gestorven hypochonder (of had hij net krampjes tijdens het dichten) en heb hem in de laatste regel toen ik zijn resterend stof rijmdwangmatig kwijt moest, ondanks mijn vertaalplezier, aan de wormen en niet aan de bloempjes gevoerd.

Uitgesproken hoopgevender voor de liefhebber van sonnetten is dat de als een oude onderbroek afzakkende NRC elke twee weken een actueel sonnet van Ilja Leonard Pf. gaat publiceren. Het eerste heeft als slotregel :

“hoopgevend als een nooit gemaakt sonnet”.

Bij Baudelaire

Trof nog ergens de vertaling van Peter Verstegen van *Les Chats* maar vond die niet bijzonder genoeg om nog ter vergelijking over te tikken. Jammer dat Henny in haar Baudelaire schets niet wat meer zegt over het *“ontaard gedrag”* waarom B. het lyceum moest verlaten. Gelukkig maakte qua sensualiteit het bijgevoegde gedicht *La Chevelure* veel goed terwijl Arie daarentegen die *zwaar verliefde stellen* niet zozeer *in hun rijper seizoen* als wel *hard bezig* laat zijn weinig aan de fantasie over laat.

Eriks Franse collega zal zeker beamen dat je in het Frans niet bang hoeft te zijn voor een overdaad aan rijk rijm.

Een groot goed in de Weerklank is kennis te nemen van ieders eigen oordeel over de vertaaltaak. Van *flinterdun* en *zonder dubbele bodems* tot een analyse op grond van de kleurenleer van Goethe tussen respectievelijk het eerste kwatrijn en terzet (*kil en honkvast*) en het tweede stel (*duistere lust*)...

Laten wij ook in 2018 zo doorgaan,

Ronald

Een Laatste Woord

Laten wij derwaarts gaan : de nacht breekt welhaast aan ;
De dag is uitgeput, geen vogel is meer daar ;
Wat goden zaaiden namen wij als oogst, 't was zwaar ;
Wanhoop en dood ; een duister waarin uilen aan
Het broeden gaan, ligt zwart op 't land ; een lach of traan
Zien wij als waan : voorbijgaand ijdel loos gebaar
Spreekt ons slechts aan, alleen dat wat vals en onwaar
Was, werd door ons, ziek zootje zonder doel, gedaan.

Volg ons daarheen, waar het ook is vervreemdend koud,
Naar Lege Landen waar voor mensen slecht en goed
Eind aan hun zwoegen komt en rust voor wie, die oud,
Weet dat voor niemand liefde, lust en angst nog moet.
Houd handen, bloedig, saam ! Bid dat de grond zich vouwt
Rond ons gewonde hart ; tot stof de wormen voedt.

Ernest Dowson (1867 - 1900)

Vertaling Ronald Op den Orth - januari 2018

Commentaar Emmy

Een passend gedicht voor de kille wintermaanden. De schrijver neemt het leven zwaar op en lijkt zich op zijn dood te verheugen, omdat hij dan niet meer hoeft te zwoegen en bevrijd zal zijn van liefde, angst en lust, die vaak samengaan.

Uit de biografie van Ernest Dowson heb ik begrepen dat hij jong en berooid is gestorven en ongelukkig was in de liefde. Dat verklaart wel de sombere toon van dit sonnet. Misschien heb ik (weer) iets over het hoofd gezien, maar volgens mij spreekt de inhoud voor zich. Ik zie tenminste geen verborgen lagen.

Het enige wat vraagtekens bij me opriep waren de 'Hollow Lands'. Is dat een bepaald begrip in de Angelsaksische landen? Een ander woord voor het dodenrijk? Dat kon ik nergens terugvinden.

Aanvankelijk schrok ik even van het herhaalde rijm, in de eerste strofe viermaal en in de tweede driemaal. Weliswaar was het geen villanella, waar Renée ook zo van houdt, maar het leek me niet makkelijk. Uiteindelijk viel het vertalen mee als je eenmaal een paar handige rijmwoorden had gevonden. De herhaalde rijmwoorden zorgden zelfs voor de nodige structuur. Het is gelukt, deze keer zonder te smokkelen met halfrijmen. Zelfs het metrum loopt redelijk in de pas.

En al deel ik de somberheid van de dichter niet, toch vond ik het een mooie, uitdagende opgave.

Emmy

Ernest Dowson

Een laatste woord

Laat ons ginds gaan, door donker overmand.

De dag is moe, de vogels vlogen heen;

we oogstten het gewas, van God te leen.

Wanhoop en dood; diepdonker is het land,

broedt als een uil: wij zien niet het verband

van vreugde met verdriet, we kennen geen

genot behalve ijdelheid alleen,

die ons heeft voortgedreven als het losse zand.

Laat ons ginds gaan, een plaats zo vreemd en koud,

Naar 't Holle Land, want daar wenkt ons de rust,

rechtvaardig of verdorven, jong en oud

vinden er vrijheid van de liefde, angst en lust.

Dus laat ons bidden dat de aarde houdt

ons levensmoede hart in slaap gesust.

Vertaling: Emmy

Commentaar Marlies:

Een prachtig sonnet, Renée: klassiek van vorm, ritmisch perfect, mooie alliteraties en twee schitterende slotregels.

Wel een heel droef gedicht, passend bij deze sombere tijd van het jaar en de geestestoestand van Dowson, die ergens *the very best unknown (or at least vastly underrated) poets of all time* wordt genoemd. Een tragische figuur, waarover we in jouw bundel ongetwijfeld veel meer zullen lezen.

De vertaling bleek lastig: het vinden van tweemaal vier en tweemaal drie rijmwoorden die er niet overduidelijk met de haren bijgesleept waren, was moeilijk. Bovendien weet Dowson in één zin veel meer te zeggen dan in het Nederlands ooit mogelijk is, dus weglaten en af en toe een verwrongen zinsconstructie. Ook de vijfvoetige jambe kon ik niet overal handhaven, maar desondanks heb ik er met veel plezier aan gewerkt.

Henny, nogmaals dank voor je leuke bundel, die een interessant uitstapje naar de Franse poëzie is geworden.

Marlies

Een laatste woord

Ernest Dowson

Laten we gaan: het wordt al nacht en fris;
de dag is op, de vogels weggevlogen;
en wij hebben geoogst het zaad der goden;
wanhoop en dood; de diepe duisternis
broedt als een uil; en wij zijn ongewis
van lach of traan, want ons heeft slechts bewogen
extreme ijdelheid: zo zijn wij meegezogen
door pronkzucht die pervers en doelloos is.

Laten we gaan, naar ergens vreemd en koud,
naar leeg gebied, waar mensen, goed en kwaad,
niet hoeven werken, met rust voor wie is oud,
vrijheid voor allen van liefde, lust en haat.
Bidt met kapotte handen dat de aarde zich vouwt
om ons zwaarmoedig hart en het tot stof vergaat.

Vertaling: Marlies Pieterse

Commentaar Wim

De ik-figuur lijkt de avond en dan de nacht in te willen gaan, samen met het meisje, inmiddels vrouw, waarop hij in zijn geest gefixeerd is. Het leven van de dag verdwijnt en maakt plaats voor wanhoop en dood. Alsof de nacht op hem en zijn droommeisje valt als een uil die hen bebroeden wil. Dan zegt hij dat ijdelheid de schuld is van deze fixatie. Dat kan ik niet inleven: ik heb zelf een keer meegemaakt dat ik gefixeerd raakte op een meisje. Dat was één blik, of de bliksem insloeg. Geen ijdelheid. Zo'n ervaring is door Vestdijk beschreven in 'Ina Damman' en 'De koperen tuin'. Je wilde er van af, het was liefde noch erotiek. In die zin kan ik de ik-figuur begrijpen, hij wil af van dat zieke verbond dat zijn geest gevangen houdt, een onverdraaglijk en tegennatuurlijk iets waar hij het gedicht mee eindigt. Maar waar slaat 'Het laatste woord' precies op? En is dit fenomeen hetzelfde als bij Dante en Beatrice en daarop gelijkende liefdes in de literatuur? Qua ritme, rijm en vorm een mooi gedicht en naar inhoud ook.

Ernest Dowson

Een laatste woord

Laten we hier weg gaan; de nacht komt naderbij;
De vogels zijn gevlogen, de dag is opgebrand;
Het oogsten van wat goden zaaiden is voorbij;
Wanhoop en dood; het donker over het land
bebroedt het als een uil; we kunnen met verstand
tranen noch lach begrijpen, want we kennen altijd
en alleen maar onze overtrokken ijdelheid,
voeder van een doelloze, perverse band.

Laten we hier weg gaan, het is er vreemd en koud,
Naar lege velden, waar mensen goed of kwaad
Hun werk beëindigen, waar rust is voor wie oud
zijn en hen vrij van liefde, angst en lusten laat.
Verstrengel onze schrijnende handen! O bid de grond
tot stof te maken ons ziek verbond.

Vertaling Wim Verhagen

Commentaar Anneke R.

Van Dowson had ik nooit eerder gehoord. Het gedicht mag hier en daar wat negentiende eeuws klinken, maar het onderwerp is opmerkelijk modern met alle huidige belangstelling voor euthanasie. De laatste zes regels hebben me de meeste moeite gekost, al was het hele vers sowieso niet eenvoudig met dat rijmschema. Despair heb ik met verderf vertaald omdat ik dat mooier vond klinken. De Hollow Lands heb ik maar hol gelaten, of was leeg beter geweest? Renée, je hebt ons verrast met deze interessante opgave.

Henny, je hebt een prachtbundel afgeleverd, een nieuw sieraad voor de stapel. Met stijgende bewondering heb ik alle inventieve, erudiete, en wat dies meer zij, commentaren bestudeerd. Een duw in de goede richting van mijn algemene ontwikkeling. De naam Baudelaire kende ik wel, maar dan heb je het ook gehad. En wat een voorplaat! Veel dank hiervoor. De bijdrage van Ronald aan het begin was ook niet mis.

En dank voor al jullie goeie wensen. Ik droomde ervan er een dichtwerkje aan toe te voegen, maar het zat er niet in. Helaas! Op naar April, groet Anneke.

Een Laatste Woord

Laten we gaan: het is nu bijna nacht;
De dag is uitgeblust, de vogels heen;
De oogst van 't god'lijk zaaigoed is bijeen;
Verderf en dood; diep duister dat ons wacht,
Broedt als een uil; verdriet zo min gelach
Zijn ons bekend, want wij hebben alleen
Belang gesteld in ijdelheid, hetgeen
Ons perversie en luiheid heeft gebracht.

Laten we gaan, naar mensen, goed en fout,
In Holle Landen, vreemde, koude kust,
Waar werk ontbreekt, rust heerst voor jong en oud,
En liefde niet bestaat noch angst of lust.
Het bloed aan onze handen voelt benauwd!
Terug tot stof – het leven moe – geeft rust.

Vertaling Anneke R.

Commentaar Ria

[..] heb ik aan de afwerking van het gedicht niet veel aandacht kunnen besteden. En aan commentaar kom ik ook niet toe. Alleen dat ik het een lastig gedicht vond.

Veel plezier met het maken van de bundel,

liefs, Ria

Een laatste woord Ernest Dowson

Laat ons dan derwaarts gaan: de avond is nabij;
De dag is oud, de vogels zijn gevlogen;
En wij oogstten het gezaaide van de goden
Wanhoop en dood, diepe duisternis, ontij
Broedt als een uil, begrijpen kunnen wij
Gelach en tranen niet, we hebben slechts voor ogen
Der ijdelheden ijdelheid: slechts ijdel pogen
Heeft onze doelloze, verdorven band geleid

Laat ons dan derwaarts gaan, naar vreemd land en heel koud
Naar onherbergzaam land waar mensen kwaad en goed
Niet hoeven werken, waar rust is voor wie oud
Is, en bevrijding van lust en vrees en liefde zoet
vouw onze gewonde handen! O, bid dat de aarde houdt
omvangen onze levensmoede harten en ze tot stof verdoet.

Vertaling Ria Boers

Commentaar Anneke M.

Lieve Renée,

Het toeval wil dat ik kort nadat jouw Weerklank-opgave binnen kwam in het tijdschrift *Sir Edmund* [Volkskrant bijlage] een artikel las van Arjan Peters waarin hij refereerde aan John Clare. En hoewel jij ons ongetwijfeld uitgebreid zult inwijden Clare's leven en werk wil ik [wellicht ten overvloede] een klein stukje van dit artikel citeren:

Met niets en niemend dan zichzelf zat John Clare, een Engelse boerendichter, bijna een kwart eeuw in de inrichting met de hardhandige naam Northampton General Lunatic Asylum.

Rond 1841 schreef hij daar het beroemde gedicht 'I Am'. Niets heb ik meer. Mijn leven heeft schipbreuk geleden, de mensen die ik liefheb zijn mij vreemd, schreef hij – nee vreemder nog dan de rest.

Waar ik naar verlang is een plaats waar ik zo zorgeloos kan slapen als ik in mijn kindertijd placht: 'Untroubling and untroubled where I lie/ The grass below – above the vaulted sky'.

Van de evidente waanzin die Clare's opname noodzakelijk maakte, is in zijn gedichten hoegenaamd niets te merken.

Wat er aan die gekte vooraf ging? 'Years of poetical prosing', noteerde de arts die hem diagnosticeerde.

De laaggevooisde Nederlandse zangeres en pianiste La Pat toerde dit voorjaar door het land met een John Clare-programma dat heeft geleid tot de cd 'The little toilings of the honeybee' met elf stemmige nummers. Daaronder 'I Am' de unieke ontleding die droef aanvangt maar met een bevrijdende verzuchting eindigt.

Renee zoals je weet houd ik van gedichten met een toon van 'sadness' -jouw opgave sprak mij dus bijzonder aan.*

Henny wil ik graag bedanken voor en complimenteren met haar mooie bundel 'Les Chats' – wat een cover!

Mijn allerbeste wensen en gedachten voor het nieuwe jaar gaan uit naar alle Weerklankers.

Lieve groet,

Anneke M.

Reactie Renée: Ja, dat stuk van Arjan Peters heb ik ook gelezen. John Clare is een interessante dichter, maar 'ons gedicht' van januari 2018 is van Ernest Dowson.

Van John Clare hebben wij ook iets vertaald, *The Mouse's Nest*, onder redactie van Adrie, November 2000, maar dat was voor jouw tijd.

Adrie gaat uitgebreid in op Clare, als mens en dichter, ik zal je de bundel eens lenen.

Een laatste woord *[Ernest Dowson]*

Laat ons hier gaan: nabij is nu de nacht;
De dag is moe, de vogels zijn gevlogen;
Het godengewas door ons gewogen;
Wanhoop en dood; duisternis als verwacht,
Broedt als een uil; we hebben nooit gedacht
Aan lachen of aan huilen, ons stond voor ogen
Slechts grote ijdelheid; steeds bewogen
Door onze doelloze perverse kracht.

Laat ons hier gaan waar het vreemd is en koud,
Het Lege Land; daar is voor goed en kwaad
Geen zwoegen meer, maar rust - men is er oud,
Vrijdom voor allen van liefde, angst en lust.
Bind onze handen saam! Bid dat de aarde
Ons moede hart omhult en tot stof haar kust.

[vertaling: Anneke Martin / januari 2018]

Geen commentaar :

Heb even in het ziekenhuis gelegen en verder geen tijd gehad om vertaling nog eventueel te verbeteren. Knap maar treurig gedicht.

Kijk uit naar ieders vertaling.

Lieve groeten,

Henny

Commentaar Renée bij Henny:

Na Henny's bundel over Baudelaire is deze Dowsonbundel een mooi vervolg:

Dowson was, zoals gezegd een groot bewonderaar van Baudelaire, had altijd een exemplaar van de *Fleurs du Mal* op zak, vol aantekeningen en onderstrepingen.

Als je deze twee dichters naast elkaar zet, moet je constateren dat Baudelaire duidelijk een rijker en veelzijdiger dichter is, zowel in kwaliteit als in kwantiteit.

Interessante bundel Henny, en goed dat je toch na het ziekenhuis je vertaling hebt weten in te leveren. Beterschap!

Een laatste woord

We gaan hier weg : de nacht is op handen :
De vogels gevlogen, de dag versleten ;
We halen de oogst, ons door de goden toegemeten ;
Wanhoop en dood , diep duister over de landen ,
Broedt als een uil ; we kunnen niet weten
Van lach en traan, gauw vergeten
De lege ijdelheid , slechts loos verlangen
Dreef onze bedorven doelloze banden.

We gaan hier weg : naar het vreemde en koude,
Naar Leeg Land , waar goede mensen en kwaden
Verlost zijn van zwaar werk , de rest is voor de ouden ,
Voor allen vrijheid van liefde , lust en schade .
Onze zere handen in één, aarde , omvouw
En geef aan het stof onze levensmoede harten.

Vertaling Henny Liefink

Commentaar Renée:

Emmy schrijft: *het enige wat vraagtekens bij me opriep waren de 'Hollow Lands'. Is dat een bepaald begrip in de Angelsaksische landen? Een ander woord voor het dodenrijk? Dat kon ik nergens terugvinden.*

Ja, die *Hollow Lands*, ik vermoed dat het een vondst is van Dowson.

Bij Yeats zijn er 'gewone' hollow lands:

*Though I am old with wandering
Through hollow lands and hilly lands,
I will find out where she has gone,
And kiss her lips and take her hands; (The Song of Wandering Aengus, 1899)*

Uit 1925 is T.S. Eliot's gedicht *The Hollow Men*, met *the hollow men, the stuffed men*.

Michael Moorcock heeft aan Dowson de titel ontleend van zijn boek *The Hollow Lands* uit 1974 (*M. explicitly credits Dowson's influence in his Dancers at the End of Time trilogy and uses two titles from Dowson: The Hollow Lands published in 1974 and The End of All Songs, in 1976. They also explore Dowsonian themes of decadence and ennui.*)

Diezelfde *Hollow Lands* van de dood vinden we ook in Dowson's gedicht *Requiem*, uit 1894; hier de eerste twee strofen:

A REQUIEM

Neobule, being tired,
Far too tired to laugh or weep,
From the hours, rosy and gray
Hid her golden face away:
Neobule, fain of sleep,
Slept at last as she desired.

Neobule, is it well,
That you haunt the Hollow Lands,
Where the poor, dead people stray
Ghostly, pitiful and gray,
Plucking with their spectral hands
Scentless leaves of asphodel...

(voor het eerst verschenen in *The Hobby Horse*, no. 3, 1894.)

ERNEST DOWSON

Januari 2018

Een laatste woord

Laten we gaan, het is nu bijna nacht;
De vogels heen, de dag heeft afgedaan;
Wij oogstten het door god gezaaide graan:
Wanhoop en dood, het diepe duister wacht,
Broedt als een uil, en wij zijn niet bedacht
Op vreugde en verdriet, alleen de waan
Van loze ijdelheid dreef ons bestaan,
Hield ons verdorven clubje in zijn macht.

Laten we gaan, naar verten vreemd en koud,
Het Lege Land, waar mensen goed of kwaad
Afzien van arbeid, rust voor jong en oud,
Waar vrijheid is van liefde, lust en haat.
Handen ineen, totdat de aard' zich vouwt
Om ons moe hart en het tot stof vergaat.

Vertaling: Renée Delhez-vdW.

In 2000 verscheen bij uitgeverij Wagner & Van Santen onder de titel *De hof der schaduw* een bloemlezing van Dowsons poëzie, in een Nederlandse vertaling door P.B. Kempe.

Een laatste woord

Laat ons van hier gaan, weldra is het nacht;
Moe is de dag, een laatste vogel vloog;
Wat goden zaaiden hebben wij geoogst;
Wanhoop en dood; peinzend betreft zijn wacht
Het duister, als een uil; ons is gelach
Noch wenen helder, ons immers beloog
Niets dan de ijdelheid: voor haar slechts boog
Ons ijdel, doelloos, liederlijk geslacht.

Laat ons van hier gaan, tot een vreemd en koud
Niets-land waar zondaars en rechtschapenen
Rust van arbeid vinden, jong en oud;
Rust die begeerte, liefde, angst ontwapene!
Handen te saam! Bid dat de aard' omvouwt
Ons dood-ziek hart, zijn stof tot haar verzamele.

In *Hof der Schaduw*, gedichten van Ernest Dowson, vertaald door
P.B. Kempe, 2000.

Let us go hence..

*Laten we gaan - weg - van hier - derwaarts - ginds...*het kan allemaal;
Vertaling van het woord *hence* in combinatie met *Laten we..* geeft al gauw een extra lettergreep, vandaar dat in dat geval vaak gekozen is voor het wat plechtiger: *Laat ons (ginds, hier)*. Als *hence* niet expliciet vertaald wordt, is *Laten we gaan* geen probleem en geeft het ruimte voor de rest van de regel.

INHOUD:

Dit gedicht, *A Last Word*, is het laatste in de sonnettencyclus. De dichter richt zich niet langer tot de *little girl*, maar vraagt de (decadente) lezer mee te gaan naar de *Hollow Lands* van de dood.

In regel 1 gebruikt hij, zoals vaak in (zijn) gedichten, het beeld van het vallen van de nacht als einde van alles; wat rest is een allitererende *deep darkness, despair* en *death*.

Hij kijkt terug op de decadente levens van hemzelf en zijn vrienden, de *perverse and aimless band*. Dowson gebruikt het woord *vain* in de dubbele betekenis van ijdel en futiel (dandyisme en nihilisme.)

Hij ziet de dood als een bevrijding, bevrijding van *love and fear and lust*.
Bevrijding uit een doelloos, decadent leven.

Ik zeg dit nu wel allemaal, maar Arie schrijft in zijn commentaar: '*Misschien komt het door mijn persoonlijke levensfase, maar ik las alles vanuit het perspectief van stoppen met werken en het beginnend pensionado-schap.*'

Een verrassende insteek: als het zo is, heeft de arme dichter een werkend leven vol kommer en kwel gehad en staat hem als AOW-er ook niet veel moois te wachten; hij gaat dan wel naar die pot met goud aan het eind van de regenboog, maar daar is het vreemd en koud en al rap vergaat het moede hart tot stof. Arie's vertaling van het octaaf houdt ook de meer gangbare mogelijkheid van verlangen naar de dood open, al klinkt: *het is avond* wat vriendelijker dan het dreigende: *the night is now at hand*, maar in het sextet klinkt zijn 'tunnelvisie' door. Allemaal overigens vloeiend en mooi verwoord!

VORM:

A Last Word is een klassiek sonnet, octaaf, sextet, met reguliere vijfvoetige iamben en vier rijmklanken: rijmschema *abba abba cdc dcd*.

Overal staand rijm.

Over de vorm zegt Adrie in zijn commentaar:

Mijns inziens is er hier dus sprake van een Engels sonnet met drie kwatrijnen en een distichon en niet een Italiaans sonnet waar de volta komt na het octaaf.

Daar kun je over twisten: inderdaad vormen de laatste twee regels een samenhangende wens, maar dat maakte het gedicht nog niet tot een Engels of Shakespeare-sonnet. Het couplet (de twee slotregels) wordt daar gevormd door een rijmend paar regels; de drie kwatrijnen ervoor hebben vaak het rijmschema *abab cdcd efef*. Daarna dus *gg*.

Dit klassieke sonnet heeft een grotere rijmdichtheid, volgt netjes Petrarca, *abba, abba cdc dcd*. De chute/volta is niet altijd een magisch, wereldschokkend iets, hier is er de overgang tussen nu en straks: waarvandaan gaan we weg > waar gaan we naartoe.

In de eerste acht regels beschrijft Dowson (*Let us go hence*) waarvandaan ze weg moeten gaan; na de chute, in de laatste zes (herhaling van *Let us go hence*) zegt hij waarheen het dan moet gaan (*somewhither strange and cold*).

Aan de andere kant: what's in a name: klassiek, Petrarca, Engels, Shakespeare, het valt allemaal onder de naam sonnet.

RIJM:

In Eriks vertaling rijmen de twee slotregels wel, waardoor ze met recht een zelfstandig eind vormen en het gedicht afsluiten. Commentaar Erik: 'Om de inhoud geen geweld aan te doen, moest ik genoeg nemen met drie rijmklanken in gepaard rijm. Tevreden hierover ben ik niet.'

Beter een extra rijmklank dan geforceerd rijm met twee rijmklanken; nadeel van dit sextet met rijmschema *cc dd ee* is, dat het na het octaaf wat simpeler klinkt; *cddc ee* was misschien gunstiger, maar de inhoud prevaleert en het

mooie van Eriks vijfvoetige vertaling is dat hij heel dicht bij het origineel blijft, het op de voet volgt. In het octaaf pakt hij alle adjectieven zorgvuldig op: van de *sleetse* dag via het *loze* pogen tot hij belandt bij *ontaard* en *doelloos*.

Ook in Wims vertaling wordt het gedicht besloten door twee onderling rijmende eindregels.

Anneke M. en Henny hebben, na twee mooie rijmklanken in het octaaf, ook een extra rijmklank in het sextet; kennelijk geeft dat deel bij de vertaling meer problemen dan de eerste acht regels.

De anderen hebben het aantal rijmklanken op vier weten te houden zonder vreemde, gezochte eindwoorden, soms met slepend rijm; Henny met de klank *-eten*, woorden als *versleten* en *toegemeten* geven precies weer wat er staat; bij Marlies en Erik *-ogen*: mooi klinkend *ogen*, *bewogen*, *pogen*, *meegezogen*; bij Adrie de niet voor de hand liggend rijmklankklank *-aait*: *uitgezwaaid*, *ingezaaid*, *gepaaid*, *verfraaid*. Fraai! Marlies heeft ook de eindklank *-is*, wat het mooie woord *ongewis* oplevert, als rijm op *duisternis*. In veel vertalingen wordt bij het rijm de *-ant* klank toegepast, *land*, *overmand* etc en vrijwel iedereen heeft in het sextet de eindklank *-out* van *koud*, *oud* en *vouwt*.

Daardoor ontlopen de vertalingen van het sextet elkaar weinig, afgezien dan van de slotregels die toch wel de bottleneck vormen en waar vaak uitgeweken wordt naar extra lettergrepen en grammaticaal wat gewrongen / Engelse woordvolgorde. Ik zet ze op een rijtje:

*Laat ons, de handen saam, ter aarde keren,
en haar ons moede hart tot stof verteren.* (Erik)

Omvat nu onze ruwe handen! Opdat de aard zich leent
Voor onze levensmoede harten en het al tot stof vergaat. (Adrie)

*Bid als je jouw kapotte handen vouwt
En laat ons moede hart tot stof vergaan.* (Arie)

Houd handen, bloedig, saam ! Bid dat de grond zich vouwt
Rond ons gewonde hart ; tot stof de wormen voedt. (Ronald)

*Dus laat ons bidden dat de aarde houdt
ons levensmoede hart in slaap gesust. (Emmy)*

Bidt met kapotte handen dat de aarde zich vouwt
om ons zwaarmoedig hart en het tot stof vergaat. (Marlies)

*Verstrengel onze schrijnende handen! O bid de grond
tot stof te maken ons ziek verbond. (Wim)*

Het bloed aan onze handen voelt benauwd!
Terug tot stof – het leven moe – geeft rust. (Anneke R.)

*vouw onze gewonde handen! O, bid dat de aarde houdt
omvangen onze levensmoede harten en ze tot stof verdoet. (Ria)*

Bind onze handen saam! Bid dat de aarde
Ons moede hart omhult en tot stof haar kust. (Anneke M.)

*Onze zere handen in één, aarde , omvouw
En geef aan het stof onze levensmoede harten. (Henny)*

Handen ineen, totdat de aard' zich vouwt
Om ons moe hart en het tot stof vergaat. (Renée)

*Handen te saam! Bid dat de aard' omvouw
Ons dood-ziek hart, zijn stof tot haar verzamele. (P.B. Kempe)*

METRUM:

In het origineel veertien regels van vijfvoetige iamben (hapert regel 11?)

In sommige vertalingen is het aantal voeten, al dan niet consequent, per regel uitgebreid, met als voordeel: alles kan gezegd worden, alles past 'erin.'

Marlies en Emmy wijken welbewust een paar keer uit naar een extra voet; bij het voorlezen van de vertalingen hebben we vaak gemerkt dat dat in het ritme nauwelijks opvalt en het voorkomt in elkaar geperste constructies.

Arie en Erik, zoals we van hen gewend zijn, volgen soepel het metrum van vijfvoetige iamben, waardoor de vertaling de authentieke sonnetklank krijgt. Dat is ook het geval bij Anneke R.'s prachtige vertaling, die helemaal de sfeer van het origineel ademt.

Door enjambement (regels 5 t/m 8 vormen één lange doorlopende zin) wordt het strakke metrum doorbroken. Bovendien vindt er vier keer in het regelmatig metrum een accentwisseling plaats aan het begin van een versregel, waardoor die beklemtoonde eerste woorden extra in het oog / oor springen:

Bróóds.. Láúghter.. Fréédom.. Twíne..!

Dat *broeden*: die uil broedt niet echt, denk ik, maar sombert, peinst, piekert, tobt. In het Nederlands kun je *broeden op* iets. Toch is *broedt als een uil* geladener en beeldender dan *peinst als een uil* en zo hebben we het ook vertaald.

ALLITTERATIE EN ASSONANTIE

Naast eindrijm wordt de klank van het gedicht ook bepaald door allitteratie, assonantie en enjambement:

ALLITTERATIE:

In het origineel: *night – now; despair – death – deep – darkness; somewither – strange; freedom from fear; labour – lust; twine – torn.*

Een greep: Anneke R. kiest voor het schrijnend-mooie woord *Verderf* voor *Despair*, wat allitereert met dood: *verdérf en dóód.*

Emmy: allitereert met: *Laat ons ginds gaan, door donker overmand, en rg. 5/6: verband van vreugde met verdriet.*

Renée: het *god gezaaide graan, verten vreemd (en koud)*

Bij Ronald: zijn *ziek zootje zonder doel*, geeft pijnlijk goed aan om welke *band* het gaat.

Die *band* van Dowson is niet een Nederlandse band, maar een band in de betekenis van *bende, troep*, zoals Ronald zegt: *zootje*. Ik heb *clubje*, Adrie *horde*, Emmy *het losse zand*. In de meeste vertalingen wordt woord omschreven, maar niet direct vertaald.

ASSONANTIE:

Klinkerrijm. Bij Dowson bijvoorbeeld in regel 3: *We – reaped – crops – gods – sown* en regel 11: *where’s rest for the old*.

Ronald strooit in zijn zesvoeters uitbundig met assonantie en met binnenrijm: *...aan / Het broeden gaan, ligt zwart op ’t land; een lach of traan / Zien wij als waan*.

Anneke M. in regel 6/7: *ons stond voor ogen / slechts grote ijdelheid; steeds bewogen..*

Henny, regel 1: *de nacht is op handen* (prima vertaling van *at hand*)

In Eriks vertaling komt die assonantie veel en mooi terug: rg 1: *nacht-rand*; rg 2: *de vogels zijn gevlogen*; rg 4: *wanhoop-dood*; rg 7: *loze pogen*.

Bij Wim de –o en –a klanken in de regels 2 en 3: *Laten we hier weg gaan; de nacht komt naderbij; oogsten van wat goden zaaiden..*

Ria met het bijbelse: *Der ijdelheden ijdelheid: slechts ijdel pogen..*

Die klinkerovereenkomst zien we ook in een van de mooist-klinkende regels in het origineel:

And we have reaped the crops the gods have sown:

Zelf heb ik met die regel de grootste moeite had (d.w.z. om hem bevredigend in te passen in het rijm: niet gelukt, ik bleef (te) stug vasthouden aan de –aan klank vanwege het rijmwoord *waan* in regel 6.) Maar juist die regel drie is door iedereen vindingrijk aangepakt, zoals:

Nu wij het godenzaaisel oogsten mogen (Erik)

Diezelfde regel drie bij Arie:

Wat goden zaaiden schraapten wij bijeen.

En in Adrie’s zes-voetige vertaling:

Door ons de vrucht geplukt, door goden ingezaaid

Ria: *wij oogstten het gezaaide van de goden.*

Anneke M.: *Het godengewas door ons gewogen*

Raak en subtiel is Emmy met haar: *We oogstten het gewas, van God te leen.*

Tot zover Dowson's *Laatste Woord*.

De vertalingen ontlepen elkaar minder dan ik verwacht had. Dat kwam aan de ene kant door de keuze van de (vaak dezelfde) rijmwoorden, maar ook door de woorden in de zinnen bij Dowson zelf die eenduidig zijn: *despair*, *darkness*, *death*, *vanity* en *love*, *fear* en *lust*. De adjectieven zijn subtieler en daarin zien we ook de meeste variatie in de vertalingen.

Wat de vertalingen wel van elkaar onderscheidt, is de regellengte en de regelmaat van de regels; die bepalen in sterke mate de klank van het origineel.

Na deze vaak mooie, maar sombere vertalingen, ben ik wel toe aan iets opgewekters. Marlies' nieuwe opgave *Man and Wife* is wel niet vrolijk, maar in elk geval minder benauwend dan de binnenwaarts-gerichte blik van Dowson.

Ik dank jullie allemaal voor je inzet - op de volgende bladzijden nog een toegift.

Renée.

ERNEST DOWSON

The garden of shadow

Love heeds no more the sighing of the wind
Against the perfect flowers: thy garden's close
Is grown a wilderness, where none shall find
One strayed, last petal of one last year's rose.

O bright, bright hair! O mouth like a ripe fruit!
Can famine be so nigh to harvesting?
Love, that was songful, with a broken lute
In grass of graveyards goeth murmuring.

Let the wind blow against the perfect flowers,
And all thy garden change and glow with spring:
Love is grown blind with no more count of hours
Nor part in seed-time nor in harvesting.

De hof der schaduw

De liefde woont niet langer in de wind
Om de volmaakte bloemen: reddeloos
Verwilderd is uw hof, waar geen nog vindt
Eén laatste blaadje van één laatste roos.

O glanzend haar! O mond zo rijp als fruit!
Volgt hongersnood in 't voetspoor van de oogst?
De liefde gaat met een geknakte luit
Door 't kerkhofgras, haar stem bittergevooid.

Waai, wind, om de volmaakte bloemen, vuur
De hof tot lente aan: te laat uw troost,
Liefd' is nu blind, weet van geen dag of uur
En wortelt in geen zaaitijd en geen oogst.

Vertaling: In *Hof der Schaduw*, P.B. Kempe, 2000.

ERNEST DOWSON

Love's Aftermath

Love's aftermath! I think the time is now
That we must gather in, alone, apart
The saddest crop of all the crops that grow,
Love's aftermath.
Ah, sweet,--sweet yesterday, the tears that start
Can not put back the dial; this is, I trow,
Our harvesting! Thy kisses chill my heart,
Our lips are cold; averted eyes avow
The twilight of poor love: we can but part,
Dumbly and sadly, reaping as we sow,
Love's aftermath.

Dregs

The fire is out, and spent the warmth thereof,
(This is the end of every song man sings!)
The golden wine is drunk, the dregs remain,
Bitter as wormwood and as salt as pain;
And health and hope have gone the way of love
Into the drear oblivion of lost things.
Ghosts go along with us until the end;
This was a mistress, this, perhaps, a friend.
With pale, indifferent eyes, we sit and wait
For the dropped curtain and the closing gate:
This is the end of all the songs man sings.

ERNEST DOWSON

April love

We have walked in Love's land a little way,
We have learnt his lesson a little while,
And shall we not part at the end of day,
With a sigh, a smile?
A little while in the shine of the sun,
We were twined together, joined lips, forgot
How the shadows fall when the day is done,
And when Love is not.
We have made no vows--there will none be broke,
Our love was free as the wind on the hill,
There was no word said we need wish unspoke,
We have wrought no ill.
So shall we not part at the end of day,
Who have loved and lingered a little while,
Join lips for the last time, go our way,
With a sigh, a smile?

Tot 21 *April, love*, Renée.

*I was not sorrowful, but only tired
Of everything that ever I desired. (Dowson)*

Theodore Roethke: Orchids *Edna St. Vincent Millay*: What lips my lips have kissed *James Fenton*: Hinterhof *Philip Larkin*: Deceptions *John Keats*: To Autumn *Seamus Heaney*: The Grauballe Man *William Shakespeare*: Sonnet XX *William Henry Davies*: Leisure *Gerard Manley Hopkins*: Pied Beauty *A.E. Housman*: Sonnet XV from A Shropshire Lad *Christina Rossetti*: The First Day, Monna Innominata *Johannes Bobrowski*: Die Memel *John Donne*: Goe, and catche a falling starre *Rita Dove*: Evening Primrose *Alexander Pope*: Of the Use of Riches *Thomas Hardy*: She, to Him *Louis MacNeice*: The Sunlight on the Garden *Pat Cooksey*: The Sick Note *Edna St. Vincent Millay*: If I Should Learn *Dylan Thomas*: Do not go gentle into that good night *Martialis*: Epigram V34: Erotion *Robert Frost*: Stopping by Woods on a Snowy Evening *Louis MacNeice*: The Taxis *Robert Bly*: Mourning Pablo Neruda *Elizabeth Jennings*: A Game of Chess *Sylvia Plath*: The Surgeon at 2 A.M. *Peter Porter*: An Exequy *Victor Hugo*: Sur une Barricade *Mark Strand*: Eating Poetry *W.B. Yeats*: Sailing to Byzantium *John Milton*: Paradise Lost IX *Thomas Gray*: Elegy Written in a Country Churchyard *William Shakespeare*: To be or not to be *Ethan Coen*: Hereafter *Patricia Beer*: In a Country Museum *John Betjeman*: Slough *Elizabeth Jennings*: One Flesh *Elizabeth Barrett Browning*: If thou must love me *Elinor Wylie*: Pretty Words *Brian Merriman*: The Midnight Court *Wallace Stevens*: Outside the Hospital *Maya Angelou*: Caged Bird *Ogden Nash*: To a small boy standing on my shoes while I am wearing them *Lord Byron*: Fare Thee well *W.D. Snodgrass*: Wire Walker *Wilfred Owen*: Dulce et Decorum est *Dante Gabriel Rossetti*: Lost Days *W.H. Auden*: The Composer *Louise Glück*: The Wild Iris *Bertold Brecht*: Das zwölfte Sonett *Wallace Stevens*: Gray Stones and Gray Pigeons *Emily Dickinson*: It was not Death *Richard Wilbur*: Praise in Summer *Maurice Sagoff*: Beowulf/Walden *Anne Stevenson*: The miracle of the bees and the foxgloves *Tony Harrison*: The Icing Hand *Edna St. Vincent Millay*: Sonnet 04 *Parker Butler*: Jabed Meeker Humorist *Thomas Moore*: The Time I've Lost in Wooing *Thomas Hardy*: Neutral Tones *Robert Louis Stevenson*: Escape at bedtime *John Wilmot*: Earl *Rochester*: A Song of a Young Lady *Wallace Stevens*: The Plot against the Giant *Nelly Sachs*:

An euch die das neue Haus bauen *William Blake*: The Tyger *Ronald Wallace*: No Pegasus
Thomas Hood: November *Mark Strand*: The Disquieting Muses *Thom Gunn*: The Hug *Edward*
Lear: How pleasant to know Mr. Lear *Roger McGough*: The Lesson *Les Murray*: Noonday
Axeman *D.H.Lawrence*: Piano *Alfred Douglas*: Sonnet on the Sonnet *John Keats*: On Death
Lewis Carroll: Father William *Tomas Tranströmer*: Allegro & Romanska Bagar *Glyn Maxwell*:
His first Minute *Maya Angelou*: Phenomenal Woman *Dorothy Parker*: Second Love *Percy*
Bysshe Shelley: Ozymandias *Natalie Merchant*: Motherland *John Betjeman*: The olympic girl
Joseph Brodsky: DutchMistress *Matthew Arnold*: Dover Beach *Alfred Tennyson*: The Lord of
Burleigh *Stevie Smith*: Not Waving but Drowning *Rainer Maria Rilke*: Der Panther *William*
Wordsworth: I wandered lonely as a cloud *Elisabeth Bishop*: Cirque d'Hiver *Charles*
Baudelaire: Les Chats *Ernest Dowson*: A Last Word